

Aftekenlijst assisteren

Opleiding doktersassistente

Dit boekje is van:

Gegevens student	
Naam en achternaam	
Studentnummer	
Opleiding	
School	
Stageplaats	

Inhoud

Dit boekje is van:	2
Inleiding (Bron KD Mbo-doktersassistent, 2015)	4
Wet BIG	4
Voorbehouden en risicovolle handelingen (NHG, 2012)	4
Opdrachtgever:	5
Opdrachtnemer:	6
Werkwijze	7
Aftekenlijst assisteren	8

Inleiding (Bron KD Mbo-doktersassistent, 2015)

De doktersassistent assisteert voor, tijdens en na de behandeling de behandelaar volgens richtlijnen, protocollen en/of werkafspraken van de organisatie/praktijk. Vooraf maakt zij de behandelruimte, materialen en middelen gereed voor de medische verrichting. Tijdens de behandeling reikt zij de benodigde materialen en het instrumentarium aan en assisteert de behandelaar. Zij zorgt dat het behandelingsgebied voldoet aan de gewenste voorwaarden voor de specifieke behandeling. Zij ziet toe op de veiligheid en hygiëne voor zichzelf en anderen, zoals de patiënt en collega's. Na afloop van de medische verrichting reinigt de doktersassistent de behandelruimte, het instrumentarium, de hulpmiddelen en ruimt deze op.

Stichting Consortium Beroepsonderwijs, heeft in de bijlage assisteren bij medische verrichtingen serie 2016 beschreven bij welke handelingen de doktersassistent moet assisteren:

- De arts helpen bij het aantrekken van steriele handschoenen
- Steriel dekken en steriele instrumenten klaarleggen
- Het klaarleggen voor en assisteren bij een fluoresciënekleuring
- Het klaarleggen voor en assisteren bij het verwijderen van een corpus alienum in het oog
- Het klaarleggen voor en assisteren bij hechten met hechtdraad
- Het klaarleggen voor en assisteren bij het verwijderen van wratten of naevi
- Het klaarleggen voor en assisteren bij een nagelextractie
- Het klaarleggen voor en assisteren bij wigexcisie
- Het klaarleggen voor en assisteren bij een abcesincisie
- Het klaarleggen voor en assisteren bij een wondrandextractie, wondinspectie of wondtoilet
- Het klaarleggen voor en assisteren bij het inbrengen van een IUD of Mirena

Wet BIG

Waar dient de Wet op de Beroepen in de individuele gezondheidszorg voor?

De Wet op de Beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) is bedoeld om de kwaliteit van de beroepsuitoefening in de individuele gezondheidszorg te bevorderen en te bewaken en de patiënt te beschermen tegen ondeskundig en onzorgvuldig handelen door beroepsbeoefenaren. Daarom staan er in de wet bepalingen over zaken als titelbescherming, registratie, herregistratie, voorbehouden handelingen en tuchtrecht.

Voorbehouden en risicovolle handelingen (NHG, 2012)

Om te voorkomen dat bepaalde ingrijpende medische handelingen door iedere willekeurige persoon kunnen worden verricht en waardoor patiënten aanmerkelijke risico's kunnen lopen, is in de Wet BIG het stelsel van voorbehouden handelingen opgenomen. Bepaald is welke beroepsbeoefenaren welke voorbehouden handelingen zelfstandig mogen verrichten. Het gaat daarbij om (ingrijpende) medische handelingen waarvoor een zekere deskundigheid en ervaring nodig zijn.

Voorbeelden: operaties, verloskundige handelingen, katheterisaties, injecties, puncties, endoscopieën, onder narcose brengen, etc..

De regeling van de voorbehouden handelingen in de Wet BIG geldt alleen als deze beroepsmatig worden verricht, dus niet in privé-situaties. De overheid kan niet bepalen wat mensen privé wel of niet doen. Het is natuurlijk wel belangrijk dat de beroepsbeoefenaar een mantelzorger bijvoorbeeld goede instructies geeft voor het thuis uitvoeren van bepaalde handelingen. Het verbod dat voorbehouden handelingen niet door anderen dan bevoegden of in opdracht van een bevoegde mogen worden verricht (zie hieronder), geldt niet in een noodsituatie, bijvoorbeeld bij een verkeersongeval. Nood breekt dus, ook hier, wet. 1. Ten aanzien van de voorbehouden handelingen worden twee soorten bevoegdheden onderscheiden: beroepsbeoefenaren die zelfstandig bevoegd zijn om in de Wet BIG aangegeven voorbehouden handelingen uit te voeren (artsen, tandartsen en verloskundigen) en 2. beroepsbeoefenaren die niet-zelfstandig bevoegd zijn (waaronder verpleegkundigen, doktersassistenten, praktijkondersteuners). Voor beide groepen geldt "onbekwaam maakt onbevoegd".

Dit betekent bijvoorbeeld dat artsen alle voorbehouden handelingen zelfstandig mogen uitvoeren, tenzij zij zichzelf niet bekwaam achten. Bijvoorbeeld omdat zij een bepaalde handeling lang niet hebben uitgevoerd. Of omdat deze nieuw is en zij bijvoorbeeld eerst routine willen opdoen bij een ervaren beroepsbeoefenaar. Of omdat zij geen vervolgopleiding hebben gevolgd; zo mag een huisarts geen blinde darm operatie uitvoeren. Zelfstandig bevoegden kunnen de uitvoering van voorbehouden handelingen opdragen aan anderen. Dat mogen ook personen van een beroepsgroep zijn die niet in de Wet BIG is geregeld. De huisarts kan bijvoorbeeld het geven van een injectie delegeren aan de praktijkverpleegkundige of doktersassistente. Dat moet wel goed overwogen gebeuren, omdat de opdrachtgever in het algemeen verantwoordelijk is voor het handelen van zijn ondersteunende medewerkers, of deze nu wel of niet bij hem in dienst zijn. Voor het delegeren van voorbehouden handelingen aan niet-zelfstandig bevoegden gelden strikte voorwaarden. Deze worden hieronder aangegeven.

Een beroepsbeoefenaar die niet-zelfstandig bevoegd is, mag (behalve in de eerder aangegeven noodsituatie) nooit op eigen initiatief een voorbehouden handeling uitvoeren. De zelfstandig bevoegde die de opdracht geeft (opdrachtgever) en de medewerker die deze aanneemt (opdrachtnemer) moeten aan de volgende eisen voldoen:

Opdrachtgever:

- De opdrachtgever is deskundig en bekwaam voor het stellen van een indicatie voor en het uitvoeren van voorbehouden handelingen en is verantwoordelijk voor de (inhoud van) de opdracht.
- De opdrachtgever geeft, indien nodig, aanwijzingen of instructies en zorgt ervoor dat toezicht en tussenkomst mogelijk zijn, indien dat redelijkerwijs nodig is (met name bij handelingen die ingrijpende gevolgen kunnen hebben). Deze zijn (bij voorkeur) in heldere protocollen en werkafspraken vastgelegd.
- De opdrachtgever overtuigt zich ervan dat de opdrachtnemer bekwaam is om de voorbehouden handeling te kunnen uitvoeren.

Opdrachtnemer:

- De opdrachtnemer handelt uitsluitend in opdracht van en volgens de gegeven aanwijzingen van de zelfstandig

bevoegde.

- De opdrachtnemer neemt de opdracht alleen aan als hij zichzelf redelijkerwijs in staat acht de handeling naar behoren uit te voeren. Het is van belang dat de deskundigheid en daarmee samenhangend de bekwaamheid van de medewerkers op peil blijft. Dit is een verantwoordelijkheid van de werkgever/opdrachtgever maar ook van de medewerker/opdrachtnemer.

Deze verantwoordelijkheid kan worden waar gemaakt door:

1. te voldoen aan de vastgestelde opleidingseisen;
2. bijscholing te volgen en kennis en vaardigheden zo nodig door de (huis)arts of een deskundig medewerker (regelmatig) te laten toetsen;
3. routine en ervaring te behouden door vaardigheidstrainingen te volgen en handelingen frequent en - zo nodig onder toezicht - uit te voeren. Als standaard om routine te behouden wordt wel aangehouden: gemiddeld eenmaal per 2 maanden de betreffende handelingen uitvoeren.

De zelfstandig bevoegde kan in principe aan iedereen, ook als deze een beroep heeft dat niet in de Wet BIG is geregeld, zoals de doktersassistente of praktijkondersteuner, een opdracht geven, mits deze bekwaam is.

Deze opdrachtontvanger mag de opdracht echter nooit delegeren aan een andere niet zelfstandig bevoegde, bijvoorbeeld omdat zij zich niet bekwaam (genoeg) acht. Dat moet dus de arts zelf doen. Net zoals de opdrachtgever moet nagaan of de opdrachtnemer voldoende bekwaam is om de opdracht uit te voeren, heeft de medewerker aan wie de voorbehouden handeling gedelegeerd wordt ook een plicht. Bij twijfel aan haar bekwaamheid of als zij vindt dat onvoldoende instructies zijn gegeven of dat onvoldoende toezicht of afstemming mogelijk is, dan moet zij de opdracht weigeren. Voorziet de opdrachtgever wél in deze voorwaarden, maar voert de ondersteuner de opdracht onjuist uit, dan kan de laatste daarvoor aansprakelijk gesteld worden. Wordt een opdracht gegeven aan een medewerker die daarvoor niet bekwaam is (en deze evt. onder druk toch moet uitvoeren) en heeft dit (schadelijke) gevolgen voor de uitvoering van de handeling, dan kan de opdrachtgever daarvoor aansprakelijk gesteld worden. De Wet BIG stelt geen eisen aan de wijze waarop de bekwaamheid is verworven. Een diploma van een wettelijk erkende opleiding in de gezondheidszorg is dus geen noodzakelijke voorwaarde dat iemand bekwaam is. Het spreekt vanzelf dat het volgen van een opleiding een belangrijke en voor de hand liggende manier is om deskundigheid en bekwaamheid voor het uitvoeren van voorbehouden handelingen te verwerven. Die bekwaamheid kan echter ook worden verkregen door bijvoorbeeld bij- en nascholing, vaardigheidstrainingen of het meerdere malen onder toezicht uitvoeren van de handeling.

Werkwijze

In dit overzichtsboekje zijn de vaardigheden die benoemd zijn in de Wet Big en zoals vermeld in het overzicht van het kwalificatie dossier in een overzicht weergegeven.

Dit boekje kan gebruikt worden voor het affekenen van de vaardigheden en voorbehouden handelingen binnen de opleiding doktersassistent. Er is in de opbouw rekening gehouden met het inoefenen en uitvoeren van de vaardigheden op skills-niveau binnen de school en in de BPV (Beroeps Praktijk Vorming).

Deze vaardigheden kunnen volgens de volgende drie stappen worden aangeleerd:

1. Tijdens de opleiding binnen de vaardigheidlessen worden alle verpleegtechnische handelingen behandeld doormiddel van theorie, demonstratie en oefenen onder begeleiding op Skills-niveau. In het ontwikkelgerichte deel van je opleiding oefen je de verpleegtechnische- en voorbehouden verpleegtechnische handelingen. Je ontvangt in deze fase feedback op jouw handelen (zo nodig formuleer je hierbij een leerdoel) waarna je deze docentonafhankelijk kunt uitvoeren op Skills-niveau (simulatie).
2. Wanneer je laat zien dat je kunt werken volgens de bekwaamheidseisen, veiligheidsregels, voorschriften en wettelijke richtlijnen (zoals de wet BIG) kun je eerst onder begeleiding en later zelfstandig in de (BPV de authentieke leersituatie) de vaardigheden uitvoeren.
3. Om te beoordelen of je dit werkproces beheerst wordt tijdens het examen steekproefsgewijs de vaardigheden beoordeeld op het gewenste eindniveau van de kwalificatie. Dit kan op Skills-niveau (simulatie) of in de praktijk (authentieke omgeving).

Het Consortium heeft in dit een boekje een overzicht gemaakt van de te leren vaardigheden.

Het boekje is bedoeld als ondersteuning om deze verpleegtechnische vaardigheden te kunnen aanleren.

Het is aan de onderwijsinstelling of ze hier wel of geen gebruik van willen maken.

Aftekenlijst assisteren

Voorbehouden handelingen/ (functionele zelfstandigheid)	Uitvoeren op Skills niveau op school	Onder begeleiding uitvoeren van de handeling in de praktijk	Zelfstandig uitvoeren van de handeling in de praktijk
Verpleegkunde voor alle branches			
1. Arts helpen bij het aantrekken van steriele handschoenen. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:
	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
2. Steriel dekken en steriele instrumenten klaarleggen. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:
	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling:

<p>Voorbehouden handelingen/ (functionele zelfstandigheid)</p> <p>Verpleegkunde voor alle branches</p>	<p>Uitvoeren op Skills niveau op school</p>	<p>Onder begeleiding uitvoeren van de handeling in de praktijk</p>	<p>Zelfstandig uitvoeren van de handeling in de praktijk</p>
<p>3. Het klaarleggen voor en assisteren bij een fluorescienekleuring.</p> <p>Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH</p>	<p>Datum:</p>	<p>Datum:</p>	<p>Datum:</p>
	<p>Naam beoordelaar:</p>	<p>Naam werkbegeleider:</p>	<p>Naam werkbegeleider:</p>
	<p>Handtekening:</p>	<p>Handtekening:</p>	<p>Handtekening:</p>
	<p>School:</p>	<p>BPV instelling:</p>	<p>BPV instelling:</p>
<p>4. Het klaarleggen voor en assisteren bij het verwijderen van een corpus alienum in het oog.</p> <p>Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH</p>	<p>Datum:</p>	<p>Datum:</p>	<p>Datum:</p>
	<p>Naam beoordelaar:</p>	<p>Naam werkbegeleider:</p>	<p>Naam werkbegeleider:</p>
	<p>Handtekening:</p>	<p>Handtekening:</p>	<p>Handtekening:</p>

	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
Vorbehouden handelingen/ (functionele zelfstandigheid) Verpleegkunde voor alle branches	Uitvoeren op Skills niveau op school	Onder begeleiding uitvoeren van de handeling in de praktijk	Zelfstandig uitvoeren van de handeling in de praktijk
5. Het klaarleggen voor en assisteren bij hechten met hecht draad. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:
	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
6. Het klaarleggen voor en assisteren bij het verwijderen van wratten of naevi. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:
	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:

	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
Vorbehouden handelingen/ (functionele zelfstandigheid) Verpleegkunde voor alle branches	Uitvoeren op Skills niveau op school	Onder begeleiding uitvoeren van de handeling in de praktijk	Zelfstandig uitvoeren van de handeling in de praktijk
7. Het klaarleggen voor en assisteren bij een nageextractie. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:
	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
8. Het klaarleggen voor en assisteren bij wigexcisie Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:

	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
Vorbehouden handelingen/ (functionele zelfstandigheid) Verpleegkunde voor alle branches	Uitvoeren op Skills niveau op school	Onder begeleiding uitvoeren van de handeling in de praktijk	Zelfstandig uitvoeren van de handeling in de praktijk
9. Het klaarleggen voor en assisteren bij een abcesincisie. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:
	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
10. Het klaarleggen voor en assisteren bij een wondrandextractie. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:

	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling:
Vorbehouden handelingen/ (functionele zelfstandigheid) Verpleegkunde voor alle branches	Uitvoeren op Skills niveau op school	Onder begeleiding uitvoeren van de handeling in de praktijk	Zelfstandig uitvoeren van de handeling in de praktijk
11. Het klaarleggen voor en assisteren bij het inbrengen van een IUD of Mirena. Uitvoerbaar in: HA praktijk / ZH	Datum:	Datum:	Datum:
	Naam beoordelaar:	Naam werkbegeleider:	Naam werkbegeleider:
	Handtekening:	Handtekening:	Handtekening:
	School:	BPV instelling:	BPV instelling: